

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

לה.

עין משפט נר מצוה

יג א ב מיי פ"ג מהל'
מלוה ולוה הל' ד סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
עב סעי' י:
יד ג ד מיי שם טו"ש"ע
שם סעי' יב:
זו ה מיי פ"ד מהל'
שאלה ופקדון הל' ז
סמנ עשין פס טו"ש"ע ח"מ
ס' רל"א סעי' ז:
זו ו ז מיי שם פ"ח הל'
ג סמנ שם טו"ח"מ ס'
ל"ה:

יז ח מיי פ"ב מהל'
מלוה הל' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מיי שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מיי פ"ב מהל' שאלה
הל' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מיי פ"ב מהל'
אבות הל' ז ועין
נמ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע א"ה"ע ס' כ סעי'
ט:

תורה אור השלם
1 תפוז ישרים תנחם
וסלף בוגדים ידשים:
משלי יא ג
2 וְעֵשֶׂת הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב
בְּעֵינֵי יְיָ לְמַעַן יִיטֵב לָךְ
וְכָכָא וְיִשְׁתָּ אֶת הָאָרֶץ
הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָשַׁבַּע יְיָ
לְאַבְרָהָם: דברים ו יח

רבינו חננאל (המשך)
נחמן כל לא ידענא
פשיעותא היא חייביה
לשלומי לא שילם יד
רב נחמן לנכסיו ושם
לאפדני ויהביה לבעל
הפקדון בדמי דהנהו כיפי
דפשיע בהו. פי אפדנא
תצרי. אישתכח
כיפי ואוקירי בדמייהו.
מריה דכיפי אמר הב
מריה דכיפי אמר אפדנא
האלה אמר לא כי
חלה מעדינא דשקלית
לאפדני ובינא אנא בכיפי
וברשותי אוקירי ודן ר'
נחמן כיון דהא שומא
דשמו ליה לאפדנא שומא
בטעות הואי דהא הו
כיפי ולא אברו וקיטמא
לן פקדון כל היכא
דאיתיה ברשותיה דמריה
קאי לאו שומא הוא
והדר אפדנא למריה והדרי
כיפי למרייהו. ואסיק
שומא הדרא לעולם משום
שנאמר ועשית הישר
והטוב והני מילי אם לא
מכרה אבל אם מכרה
לאחר או נתנה במתנה
או הורשה לא הדרא.
וכן אם שבו ב"ד שה
לאשה במלוה שהיא נושה
לאחרים וניסת והכניסה
שהו זו לבעלים או
שמו שהאשה לנושה
שלה וניסת לא מהדרין
ליה לבעל ולא מהדרין
דמיה דכוביני דמי
וקיימא לן בעל בנכסי
אשתו לוקח הוי לא
מהדר ולא מהדרין ליה
דאמר ר' יוסי ב'
חגיגא בארשא התקינו
האשה שמכרה נכסי מלוה
בתיי בעלה ומתה הבעל
מוציא מיד הלוקחות.

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו ב'.^(א) לרבה ולרז יוסף לא
פריך אלל לאזני ורז אשי:
תהא במאמינו. דרישא לא מני לאוקמי הכי משום דהתם לא
יראה להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אצל הכא אין

כאן שנועה ואע"פ שמפסיד צמה
שמאמינו שנועה שהיה יכול לגלגל
עליו אינו חושש:
ואותביניה שריפ. וז"ל דיוקרא
דכיפי הוי שצחא
דעלמא כמו כפילא ולא דמי לגיזות
וללוות דלוחו שצח ניכר בגוף
הצחמה: **אמרחיה** א"ב"ד. ללא
דמי לאטרחיה לשנועה דקמי כפילא
לרצא כששילם אחרי כן (ב"ק דף קמ).
דהתם משלם בללוה אצל רב נחמן
האורך לגיזות אפדני:
ובנה ב'. וא"ת ואמאי לא מהדר
(ו) מה מר ראשון לשני כל
זכות שצחא לידו וז"ל דהרשון מן
הדין נמי אין מחזיר שמכרה היא
אלל משום ועשית הישר והטוב
מהדר ולכן שני לא מהדר:
לוקח הוי. אפי' אי הוי יורש
לא מהדר כדאמר וצנה
אורמא כו' אלל משום לא מהדרין
ליה נקטיה דאי יורש הוי מהדרין ליה
שהן פודה קרקע של אביו ואע"ג
דצפרק יס נוחלין (ב"ב דף קטל: ושם
ד"ה הסם) מסקי דטובא ליה עבדי
ליה או יורש או לוקח הא אמרינן
התם צר היכא דאיכא פסידא לאתריני
לא עבדי ליה טבא ולכן הכא לא
הוי כיורש משום פסידא דמלוה ולא
מהדר ממנה נפשי דאפי' יורש הוי
לא מהדר וד' יוסי צר חגיגא מפרש
התם דלקוחות אפסדו לאנפשייהו:
רצא

כיפי גביה אמר ליה הב לי (א) כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותביניהו
אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה (ב) כל לא ידענא פשיעותא היא זיל שילם לא
שילם אזל רב נחמן אנביה לאפדניה מיניה לסוף אישתכח כיפי ואיקור אמר
רב נחמן יהדרי כיפי למרייהו והדרא אפדנא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה
דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר
לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי מעמא יהתם לא אמרחיה לבי דינא הכא
אמרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר שאני התם דשומא
בטעות הוה דקא הוה כיפי מעיקרא (א) אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר
ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם
והלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר (עשית הישר והטוב) פשיטא שמו
ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב ידיה אמרינן ליה לא עדיף
את מגברא דאיתיה מיניה וצנה (א) אורתא ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא
אדעתא דארעא נחות ולא אדעתא דזווי נחות יכשמו לה לאשה ואינסיבא
או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה (א) בעל בנכסי אשתו לוקח הוי
לא מיהדר ולא מהדרין ליה (א) דאמר רבי יוסי בר חנינא בארשא התקינו
האשה שמכרה בנכסי מלוה בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות
אנביה

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוה של אשתו: **לוקח**
לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות צחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתמות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזות (דף עח:). תקנה אשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיין אין לו יורשה
בין: **בארשא הסקינן**. כשהיתה סנהדרין בארשא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוה של אשתו: **לוקח**
לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות צחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתמות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזות (דף עח:). תקנה אשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיין אין לו יורשה
בין: **בארשא הסקינן**. כשהיתה סנהדרין בארשא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

איסא לרזב הונא. שהשומר המשלם דמים נשבע שאינה צרשמו
אמאי חיישין לשמא יוציא הא אשתבע: **שיש עדים שנשרפה**.
דהשתא לא אשבעיניהו שהרי הביא עדים: **טרה ומייסי** לה. מחזר
ושאל אחר הנכנסים צחייתו וימלא הגנב: **וזה נשבע**. הלוה

שהשנועה עליו נשבע כמה שזה:
מלוה נשבע חסילה. שאינה צרשמו:
ישא דסיפא. הויה תיובתא לרז
הונא ישא תביעת מלוה סיפא תביעת
לוה ישא דסיפא דקמני פטור
תביעת לוה: **אגילוגל שנועה**. דטענה
שאין זה שנועה עם טענה שיש
זה שנועה מנגלגלן עליו שנועה
לישבע על שמיהן ואגילוגל שנועה
דלוריתתא היא צקדושין (דף קמ:).
הא במאמינו. הא דקמני פטור
במאמינו לוה למלוה שאינה צרשמו:
לא קים ליה בגייה. מימר אמר לוה
לא קים למלוה בגייה דמשכון ללא
נמן דעתו עליו לדעת דמיו: **מאי שנא**
כו'. דנקט מנא למלמיה צחי שזה
נאמן על זה זה אינו נאמן על זה:
לוה מקיים במלוה. מקרא לוה תומת
ישרים נתנם אלל לא שאלם נאמן
וישר הוא לא היו מעשרין אותו מן
השמים שנאמר תומת ישרים נתנם:
כיפי. נומים: **ואייקור**. יתר על
הדמים שפרע לבעלים: **הוה יסיבנא**.
כשדן דין זה: **ופרקין המפקיד** הוה.
וצפרק לו היינו עוסקין: **ואמרי** ליה
שילם ולא **רצא** לישבע. קמני מתני'
דקמי כפילא והאי נמי שילם וליקני
רווחא דלייקור: **דשומא** דדר. נכסי
לוה ששמו צ"ד לבעל חוב חורין אליו
אם נותן מעות לבעל חוב כי הכא
דהדר אפדנא למרה: **דשומא בטעות**
הוה. דסבור היה שאצדו הנומים
והרי לא אצדו: **דא** הווי **כיפי**
מעיקרא. שהרי צמחילת השומא
היו הנומים ידיו ולא היה יודע
דאליו היה יודע שכן לא שמו לו
הערקלין אצל שומא שצ"ד שמין על
שאין לו מעות והוא חייב לו הרי הוא
כמכר גמור ואינה חוזרת: **אמרינן**.
לבעל חוב שני: **לא עדיפא**. מבצל
חוב ראשון שצחא מכחו שזה הוא
מחזירה ויטול מעותיו משום ועשית
הישר והטוב אף אתה קבל מעותיך
מבעלים הראשונים משום ועשית
הישר והטוב: **וצנה אורתא** כו'.

צעל חוב ששמו לו קרקע ומכרה או
שנתנה או הוריש: **הני**. אחרונים
או לוקח או יורש או מקבל מתנה:
אדעתא דלרעא נחות. שהיא קרקע
שלהם ולא שיקבלו מעות דאליו צעל
חוב אית ציה משום ועשית הישר
והטוב דאמרין לא היה כך עליו אלל
מעות והרי הן כך אצל אלו קרקע
קנו: **ואינסיבא**. אפילו לא שמאנת
לצעלה כמחזותא להיות נכסי אלו
בזול שהן קנויין לבעל אלל עיכבת
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות צחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתמות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזות (דף עח:). תקנה אשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיין אין לו יורשה
בין: **בארשא הסקינן**. כשהיתה סנהדרין בארשא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוה של אשתו: **לוקח**
לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות צחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתמות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזות (דף עח:). תקנה אשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו צחיין אין לו יורשה
בין: **בארשא הסקינן**. כשהיתה סנהדרין בארשא שגלתה וישבה שם סנהדרין גדולה כדאמרין צ"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

(א) [נראה דל"ל רנה]
(ב) [שנועות מג: ע"ע]
(ג) [ב"ק נח: ד] [לוקח]
(ד) [לעל נח: ו] [ב"ב]
(ה) [לעל נח: ו] [ב"ב]
(ו) [לעל נח: ו] [ב"ב]
(ז) [לעל נח: ו] [ב"ב]
(ח) [לעל נח: ו] [ב"ב]
(ט) [לעל נח: ו] [ב"ב]
(י) [לעל נח: ו] [ב"ב]

הגהות הב"ה
(א) ג' אמר רבא אמר
רב יוסף שיש עדים
מלוה הל' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מיי שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מיי פ"ב מהל' שאלה
הל' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מיי פ"ב מהל'
אבות הל' ז ועין
נמ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע א"ה"ע ס' כ סעי'
ט:

מוסף רש"י
שומא. ששמו צ"ד לבעל
חוב קרקע מלוה. הדר.
אלל ששמו לו
עד שנה (דע"ר ע"ה).
האשה שמכרה בנכסי
מלוה בחיי בעלה. קרן
(מחזותא ג) שאל ימות
צעלה חוב צהן ואל
ממות היא וירשה צעל
יפסדי, וכפיו מלוג הן
נכסים ששמו לה ממת
איה או שהסכים קרקעות
שלא נישמו כמחזותא,
ולא קיבל צעל עליו
אחריות, ואוכל פירותיהן
בתיים כמקנה חכמים מתת
פיקוקא, והכי מוקי מלוג,
שמונא ומחזק צעל שאלל
פירות מלוגה הראש
(ושב"ס ב"ב קטל:). ומתה.
ועל יורש אורתא דער
מורכ (קטנ"ז צ"ה).
מוציא מיד הלוקחות.
דשויה רבנן לוקח הוא
לוקח ראשון (מחזותא)
(ג) דלע"ג דעלמא קיין
פירות לאו קיין הגוף
דמי, צעל בנכסי מלוה
אלמנה רבנן לשעזריה
משום איהו וחי לוקח
ראשון (ב"ק פח:). ומתה.
לפי אית מירתא האשה,
שאל ימות צעלה צחייה
יעלם הלוקח (ושב"ס ב"ב
ג).

רבינו חננאל
וקשיא לן וכי תקנתא
לרשיע עבדינן אלא שמא
יבצע הלוה וירציה המלוה
את הפקדון ונמצאת
שבעת הלוה שיצאה
לבטלה. ואמרי' אם איתא
לדרב הונא כיון שנשבע
המלוה שאינה ברשותו
אינו יכול להוציא הפקדון
שכבר נשבע שאינו
ברשותו (א) והלא נשבע
כמה היה שוה ונתתי
הכי קתני מי נשבע תחלה
מי שהפקדון אצלו שאם
ישבע הלוה תחלה חיישין
שלא יוציא המלוה
את המשכון ונמצאת
שבעה זו לבטלה. ושרא
השומעיה פשוטה היא.
ההוא דאפקיד כיפי גביה
חבריה ואמר לא ידענא
היכא אנחתיהו אמר ר'

(א) נראה דקמא דאן וז"ל
ופריך רב אשי דאן נשבע
שאלו צרשמו והלא נשבע
כמה היה שוה וכו'.